

Quick Scan Flora en Fauna

Herinrichting Strand Nijkerk aan Zee Nijkerk

Quick Scan Flora en Fauna

Herinrichting Strand Nijkerk aan Zee Nijkerk

Titel	Quick scan Flora en Fauna Herinrichting Strand Nijkerk aan Zee Nijkerk
Uitvoering	Ruimte voor Advies Postbus 1799 3600 BT Maarssen www.ruimtevooradvies.nl
Contactpersoon	Dhr. M. Bleijerveld T 06-40559568 bleijerveld@ruimtevooradvies.nl
Opdrachtgever	VDB recreatie groep Postbus 156 3880 AD Putten
Contactpersoon	dhr. V. Dijkshorn
Datum	02 juni 2017
Status	definitief

Inhoudsopgave

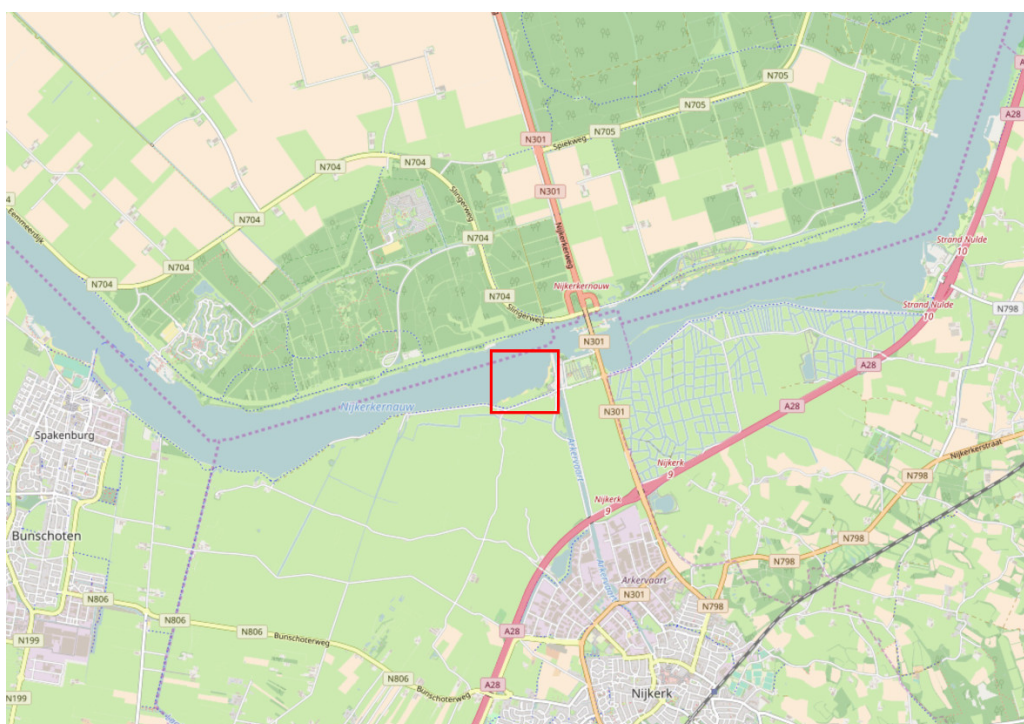
1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding & doel	1
1.2	Methoden	2
1.3	Plangebied	2
1.4	Ingreep	5
2	Beschermde gebieden	6
2.1	Ligging beschermde gebieden	6
2.2	Effecten beschermde gebieden	6
3	Beschikbare gegevens	8
3.1	NDFF	8
4	Beschermde soorten	9
4.1	Planten	9
4.2	Zoogdieren	9
4.3	Vleermuizen	9
4.4	Vogels	10
4.5	Amfibieën	10
4.6	Reptielen	11
4.7	Vissen	11
4.8	Ongewervelden	11
4.9	Samenvatting	12
5	Conclusies	13
5.1	Beschermde gebieden	13
5.2	Beschermde soorten	13
5.3	Maatregelen	14
6	Bronnen	15

Bijlage I. Juridisch kader en beleidskader

1 Inleiding

1.1 Aanleiding & doel

De VDB recreatie groep beheert aan het Nijkerkernauw een recreatiegebied genaamd Nijkerk aan Zee (Figuur 1. Globale ligging recreatiegebied Strand Nijkerk aan Zee (rechthoek).). De beheerder heeft het voornemen om het gebied te reconstrueren naar de wensen van deze tijd. Onder meer bij ruimtelijke ingrepen dient rekening te worden gehouden met beschermde soorten en gebieden. Wet- en regelgeving omtrent deze soorten en gebieden is vastgelegd in de Wet Natuurbescherming (Wnb, 2017) en de provinciale structuurvisie/verordening (EHS/NNN).

Figuur 1. Globale ligging recreatiegebied Strand Nijkerk aan Zee (rechthoek).

Het onderhavige rapport beschrijft de resultaten van een zogenaamde quick scan van beschermde natuurwaarden in en rond het plangebied. De rapportage kan dienst doen als onderbouwing bij bestemmingsplanwijzigingen en ontheffings- of vergunningaanvragen in het kader van de Wet Natuurbescherming of Omgevingsverordening. Een quick scan betreft een beoordeling van de aanwezige natuurwaarden in en rond het plangebied. Bronnenonderzoek, een terreinbezoek en ecologische kennis vormen de basis van de beoordeling. De quick scan is een momentopname en geen standaard veldinventarisatie waarbij meerdere veldrondes in een seizoen worden uitgevoerd. Een quick scan geeft daardoor een beperkter beeld dan een standaard veldinventarisatie. Omdat het onderzoek een momentopname betreft kan geen rekening worden gehouden met de dynamische aspecten van natuur, zoals migratie en kolonisatie door soorten en veranderd terreingebruik en

-beheer na afloop van het onderzoek.

1.2 Methoden

Bij de beoordeling van het plangebied is een bronnenonderzoek verricht naar het voorkomen van beschermde soorten en de ligging van beschermde gebieden in de regio. Daarvoor is de Nederlandse Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd en, indien nodig, verspreidingsatlassen. Voor de ligging van beschermde gebieden is gebruik gemaakt van Synbiosys.alterra.nl en de digitale atlas van provincie Gelderland. Op 1 maart 2017 is het plangebied bezocht. Daarbij is gelet op de daadwerkelijke aanwezigheid van beschermde soorten en indirecte aanwezigheid in de vorm van sporen (verblijfplaatsen, wissels, pootafdrukken en dergelijke). Verder is het terrein beoordeeld op de geschiktheid voor beschermde soorten (habitatbeoordeling).

1.3 Plangebied

Het plangebied is gelegen op de oever van het Nijkerkernauw, tegen de monding van de Arkervaart. Het terrein heeft een oeverzone van circa een kilometer lang en een oppervlakte van circa tien hectare. Het leeuwendeel bestaat uit grasland met smalle zandstrandjes tussen kribben. Een groot deel van het gebied heeft een zandige toplaag. Aan de westkant is het terrein geaccidenteerd door een flauwe, circa één meter hoge wal. Plaatselijk, met name aan de westzijde hebben zich rietkragen en natte strooiselruigte op de oever gevestigd met een breedte tussen de één en tien meter. De kragen staan deels op het droge. In het oosten zijn bomen en boompartijen aangeplant, bestaande uit wilg, populier, abeel, els en eik. Ook bevinden zich rond de entree enkele struwelen met

Figuur 2. Luchtfoto recreatiegebied Nijkerk aan Zee met terreingrens (geel).

inheemse struiken. Langs de oever groeien plaatselijk wilgen en elzen. In het noorden komt veel opslag voor van elzen wilgen en populieren. Rond de entree in de zuidoosthoek bevindt zich bebouwing in de vorm van een restaurant, een scoutinggebouw en een jachthaven aan de Arkervaart. Ook ligt hier een half-verhard parkeerterrein. Op het terrein zelf is geen oppervlaktewater aanwezig, maar tussen het terrein en de Zeedijk ligt een watergang die uitkomt op het Nijkerkernauw.

Figuur 3. Zuidoosthoek van het gebied met parkeerterrein en populierenbosje.

Figuur 4. Centrum van het gebied met recreatieweide en strand.

Figuur 6. Westen van het gebied, gezien in de richting van de Arkervaart.

Figuur 5. Zuidrand van het gebied met rechts de Zeedijk en links de zandwal.

1.4 Ingreep

Het voornemen bestaat om het recreatiegebied beter te benutten en aantrekkelijker te maken voor de recreant. Uit dit oogpunt zijn zes ontwikkelingspunten voorgesteld, te weten:

1. Het creëren van camperplaatsen nabij het parkeerterrein.
2. Het renoveren van jachthaven.
3. Het creëren van een business Beach ter plaatse van het populierenbosje.
4. Het creëren van een groter strand met meer faciliteiten.
5. Het aanleggen van een terrein voor seizoenactiviteiten.
6. Het ontwikkelen van natte natuur in combinatie met educatie en beleving.

In Figuur 7 is een beeld gegeven van de toekomstige inrichting van het gebied. De belangrijkste wijzigingen hebben betrekking op de westpunt van het terrein. Dit deel zal vergraven worden en beplant met opgaande begroeiing. In de natte oeverzone is de ontwikkeling van een breed rietveld voorzien. In de rest van het terrein zijn de ingrepen relatief klein. Her en der zal een boom verdwijnen of nieuwe aanplant komen en licht grondverzet plaatsvinden.

Figuur 7. Toekomstvisie Strand Nijkerk aan Zee

2 Beschermde gebieden

2.1 Ligging beschermde gebieden

Het plangebied overlapt gedeeltelijk met de Groene ontwikkelingszone (GO). Het gaat om de westelijke helft van het terrein (Figuur 8). Ook het Nijkerkernauw en de polder ten zuiden van het recreatiegebied is aangewezen als GO. De polder is tevens aangewezen als Natura 2000-gebied Arkemheen. Delen van de polder zijn tevens aangewezen in het kader van het Gelders Natuurnetwerk (GNN). In de polder zijn gebieden aangewezen als weidevogel- en ganzenfoerageergebied (niet afgebeeld).

Figuur 8. Ligging Strand Nijkerk aan Zee t.o.v. beschermde natuurgebieden.

2.2 Effecten beschermde gebieden

Een deel van de initiatieven heeft betrekking op de GO. De GO heeft een dubbele doelstelling. Er is ruimte voor verdere economische ontwikkeling in combinatie met een (substantiële) versterking van de samenhang tussen aangrenzende en inliggende natuurgebieden. In de Groene Ontwikkelingszone heeft de provincie de volgende doelstellingen:

1. de samenhang tussen de natuurgebieden bevorderen en daarmee het Gelders Natuurnetwerk versterken en overgangen tussen natuurbestemmingen en andere functies zoneren;
2. ruimte bieden voor de verdere ontwikkeling van functies die hier aanwezig zijn en passen, in het bijzonder de grondgebonden landbouw, het landgoedbedrijf en extensieve openluchtrecreatie;
3. kansen bieden voor creatieve functiecombinaties ter versterking van het natuurlijke systeem door een versterking van de kernkwaliteiten van natuur en landschap in combinatie met stedelijke functies waaronder verblijfsrecreatie;
4. beschermen van bos;
5. specifieke weidevogel- en ganzenfoerageergebieden beschermen.

In het deel van het terrein dat overlapt met de GO is de ontwikkeling van een natuur in combinatie met een educatie en belevingsfunctie gepland. Bij toetsing van het initiatief aan de doelstellingen voor de GO kan worden gesteld dat het voldoet aan de eisen van de provincie. Ten eerste past natte natuur uitstekend op de grens tussen groot open water en droge oever. Met name de ontwikkeling van riethabitat van formaat is een wens in de randmeren. Tevens zorgt de ontwikkeling voor een meer besloten karakter en daarmee voor een zonering tussen de natuur- en recreatiefunctie. Ten tweede wordt er ruimte geboden voor de verbreding van extensieve recreatie en ten derde versterkt het initiatief de kernkwaliteiten middels de ontwikkeling van gebiedseigen habitats die daar slecht ontwikkeld zijn. De laatste twee doelstellingen van de GO zijn hier niet van toepassing, omdat met de ontwikkeling geen bos verloren gaat en geen weidevogel- of ganzenfoerageergebieden aangetast worden. In eerste aanleg zijn daarom geen conflicten te verwachten tussen de doelstellingen van de provincie en het initiatief. Het is wel van belang de provincie bij het project te betrekken. Tevens verdienen de verschillende functies (natuur en recreatie) een goede afstemming via de inrichting om te zorgen dat de functie natuur tot zijn recht komt.

Op grond van de aard van de ontwikkeling en het gebruik van het terrein is een negatief effect op het aangrenzende Natura 2000-gebied op voorhand uit te sluiten.

3 Beschikbare gegevens

3.1 NDFF

In en rond het recreatiegebied zijn voornamelijk waarnemingen van vogels gedaan. Het gaat om losse waarnemingen van allerlei soorten die te verwachten zijn in een dergelijk gebied, zoals watervogels, steltlopers en moerasvogels, zoals Blauwborst, Rietzanger, Brilduiker, Bontbekplevier en Aalschover. Verder is ook een aantal soorten van open en half-open gebied waargenomen, zoals Gele kwikstaart, Kneu, Zwartkop, Tjiftjaf, Huiszwaluw en Ringmus. De enige broedvogel met vaste nestplaats die op het terrein is gemeld betreft Huismus. Van de overige soortgroepen zijn slechts twee soorten vermeld, namelijk Grote modderkruiper en Voddenbekerzwam. In het water rond het terrein is in 2007 een Grote modderkruiper gevonden tijdens een bemonstering. De soort is nationaal beschermd in de Wnb en staat tevens op de Rode lijst met de status 'kwetsbaar'. Van de Voddenbekerzwam zijn in 2014 drie exemplaren op het terrein gemeld. De soort is niet beschermd, maar staat op de Rode lijst met de status 'bedreigd'.

4 Beschermde soorten

4.1 Planten

Een groot deel van het terrein is zandig. Daarnaast zijn er ook stukken met zwaardere grond. Vrijwel alle korte vegetaties worden beheerd als gazon. Het grasland komt het meest overeen met matig voedselrijk grasland met soorten als Madeliefje, Veldzuring, Scherpe boterbloem en Jakobskruid. Op open en droge stukken neigt de vegetatie naar graslanden van droge zandgrond met soorten als Gewone spurrie, Reigersbek en Teunisbloem sp.. Verder komen stikstofrijke zomen voor langs en onder opgaande begroeiing en langs de oever waar zich strooisel ophoopt. Hier komen soorten voor als Grote brandnetel, Witte dovenetel, Fluitenkruid, Krulzuring, Dauwbraam, Harig wilgenroosje, Haagwinde, Speerdistel, Akkerdistel en Oeverzegge. Op grond van het beheer en het gebruik van het terrein en de beschikbare gegevens wordt de kans op bedreigde en beschermde soorten niet groot geacht. Dit geldt met name voor het lage deel van het terrein. Rond de zandige wal in de zuidwesthoek zijn bedreigde en beschermde soorten niet geheel uit te sluiten.

4.2 Zoogdieren

De meeste inheemse soorten zoogdieren zijn in meer of mindere mate beschermd. Alleen Konijn is daadwerkelijk waargenomen. Verder zijn sporen van kleine zoogdieren aangetroffen in de vorm van holen, waaronder die van Mol. Op de locatie zijn algemene, nationaal beschermde kleine zoogdieren te verwachten als Veldmuis, Rosse woelmuis en Huisspitsmuis. Voor de genoemde soorten geldt een algemene vrijstelling in geval van ruimtelijke ingrepen. Verblijfplaatsen van grotere zoogdieren, zoals Vos zijn niet vastgesteld. Grotere zoogdieren zijn alleen als passant te verwachten.

4.3 Vleermuizen

Alle soorten vleermuizen zijn streng beschermd onder de Habitatrichtlijn. Een vleermuisonderzoek valt buiten het kader van een quick scan. Wel is de potentie onderzocht van het terrein voor vleermuizen en is zo mogelijk gelet op sporen. Verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden zich in holten van bomen en besloten of donkere ruimten van kunstwerken, zoals gebouwen. Gebouwen komen wel op het terrein voor, maar zijn niet betrokken bij de ingrepen. De meeste bomen zijn zeer jong tot betrekkelijk jong, maar er staan ook enkele oude abelen en schietwilgen. In een abeel langs de Arkervaart ten noorden van het scouting gebouw (Figuur 9) en in een vrij jonge boom in de singel langs de zuidrand zijn holten aangetroffen die mogelijk geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Dit geldt met name voor de abeel. Vermoedelijk zijn de bomen niet bij de ingrepen betrokken. Als vlieg- en foerageergebied is het terrein nauwelijks interessant. Vermoedelijk maken kleine aantallen Gewone en Ruige dwergvleermuizen gebruik van het terrein. De herinrichting van het terrein heeft geen negatief effect hebben op vleermuizen, maar de foerageermogelijkheden vergroten. De randmeren vormen een foerageergebied voor Meervleermuis. Een effect op deze soort is uitgesloten.

Figuur 9. Abeel langs de Arkervaart met holte.

4.4 Vogels

Alle inheemse broedvogels zijn beschermd. In de Wnb wordt onderscheid gemaakt tussen vogels zonder en met vaste broedplaatsen, zoals dat ook gebruikelijk was in de FF-wet. Van vogels zonder vaste broedplaats zijn alleen de broedsels beschermd en niet het leefgebied. Van vogels met een vaste broedplaats is naast de broedplaats (jaarrond) ook het functionele leefgebied beschermd. Tijdens het veldbezoek verbleven in het plangebied enkele gebruikelijke soorten van half-open en natte gebieden, namelijk Houtduif, Koolmees, Pimpelmees, Vink, Rietgors en Witte kwikstaart. In de Nijkerkervaart verbleven kleine aantallen Brilduiker, Fuut, Smient en Meerkooit. In het gebied is een beperkt aantal broedvogels te verwachten op grond van de aanwezigheid van riet en opgaande begroeiing, zoals Fuut, Kleine karekiet, Rietzanger, Blauwborst, Tjiftjaf, Zwartkop, Braamsluiper, Zanglijster en Ekster. In de bomen zijn geen grotere nesten aangetroffen die een aanwijzing vormen voor de aanwezigheid van vaste nestplaatsen van soorten als Buizerd, Havik of Roek. Voor andere soorten met een vaste nestplaats is het terrein niet geschikt.

4.5 Amfibieën

Alle soorten amfibieën zijn in meer of mindere mate beschermd. Het gebied is geschikt voor de algemene, nationaal beschermde soorten amfibieën, zoals Gewone pad, Bruine kikker en Kleine watersalamander. Het gaat dan met name om de dijksloot langs de zuidgrens van het terrein en om beschutte plaatsen met opgaande begroeiing. Het Nijkerkernauw is ongeschikt als leefgebied voor amfibieën. Voor de genoemde soorten geldt een algemene vrijstelling in geval van ruimtelijke ontwikkelingen. De zuidrand van het terrein vormt in potentie een geschikte habitat voor Rugstreeppad op grond van de combinatie van een ondiepe, open sloot met flauwe oever en een droge zandwal. De soort is strikt beschermd door de Habitatrichtlijn. Voor zover bekend komt deze soort niet in

de omgeving voor. Wanneer de zuidrand buiten de ingrepen valt is een negatief effect op voorhand uit te sluiten.

4.6 Reptielen

Alle soorten reptielen zijn min of meer beschermd. Het terrein is tot op zeker hoogte geschikt als leefgebied voor Ringslang, maar in de regio komen geen populaties van deze soort voor. Een negatief effect op Ringslang is daarom uit te sluiten.

4.7 Vissen

De ontwikkeling vindt plaats op het droge deel van het terrein en heeft geen negatief effect op vissen. De uitbreiding van de riethabitat is te beschouwen als positief voor vissen in het algemeen.

4.8 Ongewervelden

De beschermde soorten ongewervelden zijn gebonden aan zeer specifieke habitats. Het plangebied komt voor geen van de beschermde soorten overeen met hun habitat. Deze soortgroep is daarom in zijn geheel uit te sluiten.

4.9 Samenvatting

In het plangebied is het voorkomen van algemene, beschermde zoogdieren en amfibieën van de Wnb te verwachten. Langs de zuidrand is het voorkomen van de zeldzamere, strikt beschermde Rugstreeppad niet geheel uit te sluiten. Verder moet ervan uit worden gegaan dat in de opgaande begroeiing vogels zonder vaste nestplaats tot broeden komen. Tot slot is een enkele boom op het terrein in potentie geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Het belang van het terrein voor vlieg- en foerageerroutes is te verwaarlozen. Beschermde of bedreigde plantensoorten zijn in het plangebied niet geheel uit te sluiten vanwege de periode waarin het onderzoek is uitgevoerd.

Tabel 1: Beschermde soorten die binnen de planlocatie worden verwacht of mogelijk zijn op basis van bestaande gegevens en het veldbezoek.

SOORTGROEP	TOELICHTING	BESCHERMDE SOORTEN			
		GEEN	WNB	HR	VR
Planten			Niet uit te sluiten	X	
Zoogdieren	Kleine soorten		Aanwezig		
Vleermuizen	Verblijfplaatsen			Niet uit te sluiten	
Vleermuizen	Foerageergebied			Verwaarloosbaar	
Vleermuizen	Vliegroutes			Verwaarloosbaar	
Broedvogels	Zonder vaste nestplaats				Zeker
Broedvogels	Met vaste nestplaats	X			
Amfibieën			Aannemelijk	Niet uit te sluiten	
Reptielen		X			
Vissen		X			
Ongewervelden		X			

5 Conclusies

5.1 Beschermde gebieden

Het plangebied overlapt gedeeltelijk met de Groene zone. De ontwikkeling conflicteert niet met de doelstellingen van de Groene zone. Wel is afstemming met de provincie noodzakelijk. In de omgeving liggen een Natura 2000-gebied en onderdelen van het NNN. Op deze gebieden is een negatief effect uit te sluiten op basis van het karakter van de ontwikkeling.

5.2 Beschermde soorten

In het plangebied zijn bedreigde of beschermde plantensoorten niet geheel uit te sluiten. Verder zijn algemene, nationaal beschermde soorten uit de groepen zoogdieren en amfibieën te verwachten. Langs de zuidrand is geschikte habitat voor Rugstreeppad aanwezig. Er moet rekening worden gehouden met broedsels van vogels zonder vaste nestplaats in de opgaande en oeverbegroeiing. Enkele bomen zijn potentieel geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen.

Flora (nationale soorten Wnb)

Wanneer binnen het werkgebied van het project beschermde plantensoorten of hoge botanische waarden aanwezig zijn, dan kunnen de groeiplaatsen verloren gaan. Het is niet uitgesloten dat dergelijke soorten of vegetaties voorkomen.

Algemene zoogdieren en amfibieën (nationale soorten Wnb)

In de aanlegfase is in het plangebied en op de compensatielocaties verstoring van kleine zoogdieren en amfibieën te verwachten en ook sterfte van dieren. Voor een aantal van de nationaal beschermde soorten geldt afhankelijk van de provincie een vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen. In provincie Gelderland geldt deze vrijstelling voor alle algemene Nederlandse soorten amfibieën en kleine zoogdieren.

Rugstreeppad (HR)

De ingreep kan een effect hebben op de voortplantingsplaatsen van de soort of op dieren en de voortplanting, wanneer de ingreep plaatsvindt tijdens de voortplanting. Dit is verboden volgens de Wnb. Het is echter niet zeker of de soort op het terrein voorkomt.

Broedvogels zonder vaste nestplaats (Vogelrichtlijn)

Wanneer de aanlegwerkzaamheden in het broedseizoen plaatsvinden is verstoring en sterfte van vogels en vernieling van broedsels mogelijk. Het doden van vogels en beschadigen van nesten is verboden onder de Wnb. Het verstoren van vogels is niet langer verboden, tenzij er sprake is van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding. In het onderhavige geval is dit laatste uit te sluiten op grond van de schaal van de ingreep en de te verwachten soorten. Het overtreden van het verbod op het doden van vogels en het beschadigen van nesten kan voorkomen worden door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren.

Vleermuizen

De ingreep kan een negatief effect hebben op verblijfplaatsen van vleermuizen, wanneer de betreffende bomen gekapt worden. Ook kan sterfte optreden

wanneer een boom met een verblijfplaats wordt gekapt. Dergelijke effecten zijn verboden volgens de Wnb. Het is echter nog niet bekend of de bomen een verblijfsfunctie hebben.

5.3 Maatregelen

Er moet bij de uitvoering rekening gehouden worden met de broedtijd van vogels. In dit verband dienen ingrepen in opgaande begroeiing en in de oevervegetatie buiten het broedseizoen te gebeuren. De piek van het broedseizoen valt in de periode van half maart tot half juli. Eerdere en latere broedgevallen zijn mogelijk, met name van duiven. In de periode november-februari is de kans op broedgevallen zeer klein. De vegetatie van het plangebied dient in het groeiseizoen nader te worden geïnspecteerd op beschermde soorten en andere botanische kwaliteiten. Dit dient bij voorkeur in de periode mei - juni te gebeuren. Ten aanzien van Rugstreeppad is aanvullend onderzoek gewenst wanneer de dijksloot en de zandwal langs de zuidrand bij de ontwikkeling betrokken zijn. Aanvullend onderzoek kan het beste geschieden in april. Voor de soortgroep vleermuizen een aanvullend onderzoek noodzakelijk wanneer de genoemde bomen bij de ingreep betrokken zijn. Een onderzoek naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen dient plaats te vinden in de periode van half mei tot begin oktober.

Tabel 1. Maatregelen en vervolgacties n.a.v. quickscan

Soortgroep	Soort	Maatregel/vervolgactie
Planten	Alle	Aanvullend onderzoek in de periode mei - juni (juli)
Vleermuizen	Alle	Aanvullend onderzoek naar verblijfplaatsen in de periode 15 mei - 1 oktober (alleen als de holtebomen verdwijnen!)
Zoogdieren	Alle	X
Vogels zonder vaste verblijfplaats	Alle	Ingrenen in opgaande en oeverbegroeiing buiten de periode 15 maart - 15 juli (15 augustus)
Vogels met vaste verblijfplaats	Alle	X
Algemene amfibieën	Alle	X
Rugstreeppad		Aanvullend onderzoek in april (alleen als de zuidrand bij de ingrepen betrokken is)
Reptielen	Alle	X
Vissen	Alle	X
Ongewervelden	Alle	X

6 Bronnen

1. Creemers, R. & Delft, J. van. 2009. Atlas van reptielen en amfibieën in Nederland, Ravon.
2. Rogier Lange et al. 1994. Zoogdieren van West-Europa. KNNV-uitgeverij, Utrecht
3. www.gelderland.nl
4. www.ndff.nl
5. www.synbiosis.alterra.nl
6. www.waarneming.nl

Bijlage I Wettelijk kader en beleidskader

De toets is gericht op de aanwezigheid van beschermde soorten en beschermde gebieden. De bescherming is in de wet geregeld middels de Wet natuurbescherming. De gebiedsbescherming die voortkomt uit het beleid uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte en de provinciale structuurvisies en verordeningen (NNN/EHS) neemt een aparte positie in.

Wet
natuurbescherming

De Wet natuurbescherming (Wnb) verenigt of vervangt verschillende wetten en verdragen op het gebied van bos- en natuurbescherming, te weten:

- Voormalige Flora- en Faunawet
- Europese Vogelrichtlijn
- Europese Habitatrichtlijn, Verdrag van Bonn en Verdrag van Bern
- Voormalige Boswet

Activiteiten mogen niet leiden tot een overtreding van de verbodsbepalingen. Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen via een ontheffing of vrijstelling moet aan drie criteria zijn voldaan:

- Ten eerste mag alleen van de verbodsbepaling afgeweken worden als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is.
- Ten tweede moet tegenover de afwijking van het verbod een in de wet genoemd belang staan. De wet geen voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn zoals volksgezondheid of openbare veiligheid.
- Tenslotte mag de ingreep geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van de soort.

De Wnb kent verschillende beschermingsregimes voor nationaal beschermde soorten, Vogelrichtlijnsoorten en Habitatrichtlijnsoorten. Elk van deze drie beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten en belangen voor vrijstelling of ontheffing van de verboden. In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de verbodsbepalingen die relevant zijn bij ruimtelijke ontwikkelingen en dergelijke.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wnb
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van	Niet van toepassing

deze onder zich te hebben.	dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	Niet van toepassing.
Niet van toepassing.	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Vrijstelling

In sommige gevallen geldt voor een handeling die gevolgen heeft voor een soort een vrijstelling. Vormen van vrijstellingen zijn het toepassen van een gedragscode, een programmatische aanpak, een provinciale verordening en een ministeriele regeling.

Zorgplicht

De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leef- omgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd.

Bevoegd gezag

De provincie waarin een handeling plaatsvindt is in principe verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wnb. In een aantal gevallen is de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland namens het Rijk verantwoordelijk. Het gaat om zaken van nationaal of provincie-overschrijdend belang, zoals Rijkswegen, -wateren en militaire activiteiten.

Rode lijst

Een Rode Lijst bevat een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen. Dit wordt bepaald op basis van zeldzaamheid en/of negatieve trend. De lijsten worden periodiek vastgesteld door de minister van EZ. Rode lijsten hebben geen juridische status. Als een soort op de lijst komt, is deze niet automatisch beschermd. Daarvoor moet de soort worden aangewezen onder de Wnb. De Rode lijsten helpen daarbij. Deze lijsten worden ook gebruikt om te toetsen of de beleidsdoelen over biodiversiteit worden gehaald (www.rijksoverheid.nl).

NNN/EHS

Het Nationale Natuurnetwerk (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur - EHS) is een netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. De EHS is als beleidsdoel opgenomen in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR). De juridische borging van de nationale ruimtelijke belangen die in de SVIR worden aangewezen vindt plaats via het

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). De rijkslijn zoals verwoord in het SVIR en Barro is dat er bij EHS geen sprake is van externe werking.

De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. Zij wijzen in hun structuurvisie of verordening de gebieden aan die onder het NNN vallen. In of in de nabijheid van een NNN-gebied geldt het 'nee, tenzij'-principe: nieuwe plannen of projecten zijn niet toegestaan als ze de wezenlijke (potentiële)waarden en kenmerken van het NNN-gebied significant aantasten, tenzij er sprake is van redenen van groot openbaar belang en er geen reële alternatieven zijn. De schade dient in dat geval door mitigerende maatregelen zoveel mogelijk beperkt te worden. De restschade dient te worden gecompenseerd. De planologische bescherming van het NNN vindt plaats in op basis van de Wet ruimtelijke ordening vast te stellen bestemmingsplannen.